
Інформаційна довіра до влади як виховна проекція в умовах війни

Жанна Петрівна Вірна

кафедра педагогічної та вікової психології, Волинський національний університет імені Лесі Українки, Луцьк, Україна

Для цитування цієї статті:

Вірна Жанна Петрівна. Інформаційна довіра до влади як виховна проекція в умовах війни.

International Science Journal of Education & Linguistics. Vol. 2, No. 3, 2023, pp. 14-22. doi:

10.46299/j.isjel.20230203.03.

Надійшла до редакції: 17 травня 2023 р.; **Схвалено:** 22 травня 2023 р.;

Опубліковано: 01 червня 2023 р.

Abstract: Теоретична експлікація феномену інформаційної довіри до влади у ракурсі умов війни розкриває базові аспекти інформаційно-психологічної безпеки особистості. Інформаційна довіра до влади як особистісне ставлення до інформаційних дій та операцій, акумулює загальний психологічний стан привласнення інформації та використання її як пріоритетний образ реальності. Завдяки методу психологічного реконструювання здійснено аналіз функціонування інформаційної системи, окреслено фактори і засобів формування інформаційного простору особистості та опис інформаційної влади в суспільстві, яка відповідає за отримання, селекцію, тлумачення, продукування та поширення інформації. Розкрито зв'язок інформаційної довіри із проблемою інформаційної безпеки особистості. Описано природу впливів, які порушують інформаційний простір особистості, а також окремо зазначено фактори інформаційно-психологічного ризику, які притаманні власне людині. Визначено роль сформованої у людини установки відповідальності за власне життя сприяє конструктивній взаємодії з соціумом, що є умовою її інтеграції в суспільство. Контекст інформаційної довіри до влади в умовах війни стосується розгляду специфіки ведення інформаційних війн; логіки впливу на колективну та індивідуальну свідомість засобом формування «масової» людини, позбавленої відповідальності та власних переконань. Визначено виховну специфіку інформаційного впливу на уявлення та інтерпретацію смислових та моральних акцентів історичної гордості та національної ідентичності. Наголошено на тезі щодо вміння конструювання людиною її індивідуальної реальності засобом осмисленого спостереження та рефлексивної інтерпретації правдивості власних відчуттів, вражень і переживань.

Ключові слова: інформаційна довіра, інформаційний простір, інформаційна війна, інформаційно-психологічна безпека, інформаційно-психологічний ризик, виховний вплив, влада.

1. Вступ

Поряд з необхідністю підготовки висококваліфікованого фахівця-професіонала у вищих навчальних закладах на передній план висувається завдання формування політично культурної особистості, яка може динамічно орієнтуватися в сучасних вітчизняних і зарубіжних політичних системах. У такому ракурсі актуальним є вивчення інформаційної довіри до влади як складової частини політичної культури і політичної свідомості української молоді. Зацікавленість такою постановкою проблеми містить специфічні аспекти визначення ролі інформаційного впливу на життя людини, що в ідеалі покликаний сприянню реалізації конструктивних соціальних установок, завдяки яким суспільство поповниться свідомими

поінформованими громадянами, здатними розбудувати демократичну правову державу. Зрозуміло, що контекст вивчення заявленої проблеми в умовах війни посилює її актуальність.

В той же час умови воєнного стану різко активізували соціально-інформаційні процеси, які досить часто здійснюють негативний вплив на свідомість людини, і, як результат, починають блокувати її політичну свідомість і активність, а з часом й її інформаційну довіру до політичної реальності і дій влади. Тому вважаємо, що інформаційні комунікації є своєрідним соціально-комунікативним полем суспільного життя, що з'єднує усі компоненти суспільної сфери та структурує відповідну суспільну діяльність. При належній, і навіть надмірній поінформованості сучасної людини, питання щодо її повноцінного інформаційного забезпечення все ж таки залишається відкритим в силу внутрішніх індивідуально-психологічних особливостей людини як суб'єкта політичної діяльності. Тому, є зрозумілим, що феномен інформаційної довіри потребує свого методологічного доповнення в контексті умов війни.

2. Об'єкт та предмет дослідження

Об'єктом заявленого дослідження є організація інформаційного простору людини, в якому виокремлюємо предмет інформаційної довіри до влади в умовах війни.

3. Мета дослідження

Метою презентованого матеріалу є теоретична експлікація феномену інформаційної довіри до влади як виховної проєкції у ракурсі умов війни.

4. Аналіз літератури

Відразу зазначимо, що більшість психологічних джерел наголошує, що зміна індивіда у свідомий і активний суб'єкт політики розпочинається з уявлень про владу як про складене в результаті зовнішнього впливу минулого досвіду, яке володіє високою стійкістю й опором до змін, що переломлене через індивідуальні, вікові та гендерні особливості особистості. Також детально розглянуто механізми формування уявлень про владу [1]; описано особливості уявлень про владу у різних соціальних групах з різними політичними поглядами [2]; виокремлено центральні позиції у формуванні уявлень про владу і політичних діячів (ідеологічна орієнтація, партійна належність, особиста прагматична зацікавленість, прагнення до змагання тощо), зміст яких актуалізує вивчення інформаційної довіри особистості до повідомлень представників влади [3; 4; 5].

5. Методи дослідження

В основу покладено *метод* психологічного реконструювання як теоретичне дослідження суб'єктної архітекτονіки феномену інформаційної довіри в контексті методологічних можливостей інтерактивної психології влади.

6. Результати дослідження

Проблема інформаційної довіри до влади тісно пов'язаний із проблемою функціонування інформаційної системи, під впливом якої відбувається широке коло процесів, починаючи від формування або руйнування тих чи інших моральних, ідеологічних та політичних цінностей, і завершуючи формуванням інформаційної політики держави, системи освіти, діяльності засобів масової інформації, подій культурного життя, масових явищ тощо.

Інформаційний простір людини формується під впливом специфічних суспільних інститутів – засобів масової комунікації. Масова комунікація є діяльністю соціального суб'єкта з виробництва й розповсюдження соціальної інформації, націленої на формування суспільної свідомості суб'єктів та об'єктів суспільної сфери та відповідного спрямування їх діяльності. Узагалі суспільна інформація може передаватися трьома способами комунікації: засобами масової комунікації, громадськими організаціями, неформальними контактами. Якщо у першому випадку йдеться про друковані, аудіовізуальні або електронні засоби масової комунікації, а у другому – про комунікативні можливості урядових організацій, політичних партій, громадських організацій, рухів, груп тиску тощо, то процес комунікації через неформальні контакти характеризується специфічністю як передавання, так й сприймання аудиторією інформації, що робить її більш суб'єктивною, але й в той же час часто й найефективнішою [6]. Також слід враховувати й таку специфічну особливість сучасного інформаційного простору, пов'язану із його суперечливістю, а саме, йдеться про те, що отримувач інформації не завжди може бути поінформованим, а лишень потрапити в ілюзію інформації. За словами Н. Пророк, це пов'язано із глобалізацією інформаційного простору: безмежність інформаційних ресурсів приватного, наукового чи суспільного характеру; можливість отримання інформації в будь-якій з технічно існуючих форм – текстовій, аудіо, відео тощо; можливість для кожного користувача без залучення значних матеріальних ресурсів розміщувати в мережі власну інформацію, яка буде доступною для необмеженого числа інших користувачів; можливість зворотного зв'язку між користувачем і суб'єктом, який надав інформацію. Значно розширюють можливості користувачів і такі найбільш очевидні особливості мережевого спілкування, як вербальність, позатілесність, нематеріальність, текстуальність, умовність, міфологічність, анонімність тощо [7].

Також глобальна інформатизація суспільства, широке впровадження нових інформаційно-комунікаційних технологій (супутникового та кабельного телебачення і радіо, мобільного зв'язку, мульти-медіа) актуалізували проблему інформаційної влади. Інформаційна влада є здатністю власників інформації шляхом отримання, селекції, глумачення, продукування та поширення інформації впливати на формування суспільної свідомості й культури, спонукати суб'єктів суспільної сфери до запрограмованих чи спонтанних дій у заданому напрямку. Тому логічно актуалізувати питання реалізації конструктивних соціальних установок особистості в її інформаційному просторі, тим самим піднімаючи цікаві питання її соціальної зрілості.

Проблема інформаційної довіри тісно пов'язана із проблемою інформаційної безпеки особистості. Це пов'язано з тим, що по-перше, поняття «безпека» і «захист» завжди несуть в собі особистісний смисл, а по-друге, поняття захищеності зв'язується з поняттями адаптації, стійкості, стабільності, упорядкованості. Інформаційно-психологічна безпека – це відсутність небезпеки від інформаційних впливів. Саме активний соціальний суб'єкт і його психіка схильні до безпосереднього впливу інформаційних факторів, які, трансформуючись через його поведінку, дія (або бездіяльність), надають дисфункціональний вплив на соціальні суб'єкти різної системно-структурної і функціональної організації [8].

Природа впливів, що порушують безпеку особистості, може бути різною, але особливість інформаційних впливів на свідомість людини полягає в тому, що вони, через свою універсальність, можуть представляти загрозу для будь-якого виду безпеки людини, і тому повинні розглядатися з різних сторін.

- 1-а сторона розглядає людину як особистість – індивіда, що володіє свідомістю і схильного різним маніпулятивним впливам, інформаційним за своєю природою. Вони формують морально-психологічну атмосферу, яка може привести до соціальної та особистісної дезадаптації;

- 2-а сторона розглядає людину як до суб'єкта політичного життя, носія певного світогляду, який володіє правосвідомістю, менталітетом, духовними ідеалами і ціннісними установками. Життєва поведінка громадянина залежить від його довіри до влади. Формування довіри до влади є основним політичним завданням влади, прямо або опосередковано

використовує всі наявні в її розпорядженні засоби масової інформації. Поведінка громадянина може приймати як гострі форми екстремізму, так і форми політичної байдужості;

- 3-я сторона передбачає аналіз інформаційних впливів на організовані або неорганізовані групи людей. Мета цих дій – викликати конкретну поведінку в гострих життєвих ситуаціях – на страйках, мітингах. Найбільше маніпулятивним впливам схильні соціально незахищені верстви населення, адже вони відчули на собі систему заходів тоталітарного режиму, спрямованих на ранжирування рефлексивних механізмів свідомості, що робило людей слухняними виконавцями чужої волі [9].

Протидії загрозам інформаційної безпеки особистості пов'язані з обліком і аналізом усіх інформаційних факторів, що впливають на цілісність і розвиток особистості. Разом з тим цілісна, творча і здатна до саморозвитку особистість сама є гарантом власної інформаційно-психологічної безпеки. Це досягається виробленням звички до діалогу, можливістю вибору різних видів діяльності і наданням всебічної підтримки плюралізму і демократичних цінностей з боку офіційних інститутів.

На нашу думку, у цьому випадку особливого значення для формування конструктивних соціальних установок щодо інформаційних впливів має прийняття особистістю *відповідальності за власне життя* – своєрідного внутрішнього локусу контролю як стійкої особистісної якості, яка може створювати певні обмеження об'єктивного та суб'єктивного характеру щодо інформаційного маніпулювання. Адже досить часто форми соціального обмеження, які виражаються у ментальності та політичній культурі суспільства не витримують тиску таких форм соціальних технологій, які перебувають поза межами контролю влади (сім'я, родичі, друзі, колеги та інші).

Отже, сформована у людини установка відповідальності за власне життя сприяє конструктивній взаємодії з соціумом, що є умовою її інтеграції в суспільство. В межах інформаційного простору така людина чітко орієнтується у соціально-комунікативних технологіях, а інформація, яку вона отримує, усвідомлюється через систему ціннісних орієнтацій (ставлення до себе та інших як до цінності, а не засобу досягнення чужих цілей; чесність; свобода; довіра до людської природи; творча спрямованість), які визначають характер змісту та засобів досягнення провідних життєвих цілей, і тому складають основу саморегуляції її соціальної поведінки. Наявність такої ціннісної системи є чинником специфічної організації особистістю власного інформаційного простору та соціально-психологічного часу, яка у свою чергу, сприяє подальшому втіленню цих цінностей. З часом ця соціальна установка розвивається як соціально-конструктивна життєва позиція, що передбачає усвідомлення необхідності творчої та неординарної взаємодії з соціальним середовищем. Такі процеси стимулюють перебіг конструктивних соціальних установок та складають їх сутність.

Слід пам'ятати, що психологічна безпека особистості ґрунтується на конструкті суб'єктивного благополуччя, який тісно пов'язаний із факторами, що загрожують благополуччю людини. Тобто йдеться не тільки про фізичний, але й символічно сконструйований простір («життєвий світ»), в якому живе людина і від якого є залежна. При цьому переживання ймовірних загроз так само може розглядатися як реальний факт утиску суб'єктивного благополуччя особистості. Тому в контексті розгляду феномену безпеки завжди слід враховувати такі дослідницькі положення щодо його вивчення. По-перше, завжди слід враховувати момент зміни суб'єктивної ймовірності подій, які визначають її реальну ймовірність; і, по-друге, важливим є психологічна констатація переживання людиною загрози, а саме визначення її модальності, чи то як психологічного стану, який передбачає терапію, чи то як ситуацію вироблення індивідуальних стратегій із захисту своїх інтересів ті цінностей.

Інформаційна безпека – одна з найважливіших умов, що забезпечує гармонійний розвиток людини. Людина не тільки «споживає» повідомлення з самих різних джерел, але і відображає умови та обставини власного життя і діяльності, а також події, що безпосередньо стосуються соціуму, виходячи з безпосереднього досвіду. Під психологічною безпекою найчастіше

розуміють «такий стан інформаційного середовища і умов життєдіяльності конкретної людини, групи, суспільства в цілому, який не сприяє порушенню цілісності, адаптивності функціонування і розвитку суб'єктів (окремої людини, груп, суспільства в цілому)» [10].

Звідси інформаційну безпеку можна розглядати із позицій впливу інформаційної системи на суспільну та індивідуальну свідомість, яка відображає ставлення суспільства та громадян до теперішнього та майбутнього. Під впливом інформаційної системи слід розуміти широке коло процесів, починаючи від формування та руйнування тих чи інших моральних, ідеологічних та політичних цінностей, включаючи інформаційну політику держави, систему освіти, діяльність засобів масової інформації, події культурного життя, масові явища тощо [11].

Також інформаційну безпеку особистості розглядають як стан захищеності її психіки, від дії різноманітних інформаційних чинників, що перешкоджають чи утруднюють формування і функціонування адекватної інформаційно-орієнтовної основи соціальної поведінки людини (і в цілому, життєдіяльності в суспільстві), а також адекватної системи її суб'єктивних (особистісних, суб'єктивно-особистісних) відносин до навколишнього світу і самої себе [12]. У більш загальному вигляді інформаційна безпека особистості – це стан захищеності особистості, що забезпечує її цілісність як активного соціального суб'єкта та можливостей розвитку в умовах інформаційної взаємодії з навколишнім середовищем. Інформаційна безпека як процес, на наш погляд, може бути розглянута з позиції діяльнісного підходу, що передбачає виділення таких понять, як інформаційна операція, інформаційна дія та інформаційна діяльність. Ці поняття отримали висвітлення у теорії комунікації Г. Почепцова [13]. Ці складові набувають своєрідних характеристик відповідно до різновидів цільової аудиторії, каналів комунікації та ключових повідомлень.

Х. Шишкіна з метою визначення індивідуальної безпеки на рівні особистісної адекватності як компонента соціально-психологічної зрілості ми використали поняття когнітивних стилів, що визначають своєрідні способи обробки інформації, зіставляються з індісеміосферою та впливають на індивідуально-психологічні і соціально-психологічні аспекти життєдіяльності людини [14]. До когнітивних стилів, які найбільшою мірою структурують життєздійснення особистості в індивідуальному інформаційному просторі, належать широта-вужкість діапазону еквівалентності, імпульсивність-рефлексивність, відкритість-закритість пізнавальної позиції. Вужкий діапазон еквівалентності передбачає більш деталізовану категоризацію інформації. Рефлексивний полюс когнітивного стилю передбачає повільну і більш точну обробку інформації. Відкритість пізнавальної позиції зумовлює широту пізнавального досвіду особистості та готовність його збагачувати шляхом використання нової інформації. У будь-якому випадку якість інформаційного впливу є залежною від внутрішнього фактору довіри до інформації.

Загалом проблема інформаційної довіри тісно пов'язана із проблемою впливу ризиків інформаційного середовища, адже складне переплетення усвідомленого і неусвідомленого впливу джерела інформації на людину, на всі рівні її психіки, складається із сукупності різних потоків відтворення, сприйняття, прийому, зберігання, обробки і передачі інформації, оцінки, відносин, диспозицій і позиції до інформації та формування на цій основі мотивів своєї поведінки. Під інформаційно-психологічними факторами ризику, що впливають на особистість, розуміють такі характеристики системи «людина – інформаційне середовище», які потенційно небезпечні для нормальної життєдіяльності з причин, зумовлених психологічними ефектами впливу інформації. Іншими словами, мова йде про вплив психотравмуючих і дестабілізуючих інформаційних факторів. До основних факторів інформаційно-психологічного ризику, який притаманний самій людині, належать: 1) незрілість особистості, що виражається в нездатності до самостійного усвідомленого вибору інформації, релевантної своїм переконанням і планам; 2) установки особистості на конформізм, наслідування, на готовність до сприйняття маніпулятивних інформаційних впливів; 3) змінений в негативну сторону функціональний стан головного мозку та психіки; 4)

стан соціуму, що сприяє підвищеній сугестивності, масовому «зараженню» ідеями, закличками, що виходять від харизматичної особистості, і викликається психоемоційним стресом, фрустрацією, тривожністю [15].

В ситуаціях емоційного напруження чи то екстремальних ситуацій, як-от війна, інформаційний простір є важливим знаряддям в руках воюючих сторін, тому людині потрібно бути дуже обережною в плані сприйняття і переживання повідомлень інформаційного простору, яке часто є руйнівним. Йдеться про такі особливості інформаційного простору: система вільного обміну ідей підмінюється хаотичністю інформаційних потоків, і при цьому інформаційний потік визначається як динамічний стан вербальної, зорової, слухової або документальної інформації. Інформаційна реальність сьогодення визначається тим, що мережі та інформаційні технології дали змогу розробити репозитарії, сервери, бази даних, які поступають з декількох інформаційних центрів, та які існують без особливих керованих принципів. В такому випадку постає питання як можна є довіряти цій інформації? А сама логічна відповідь, що саме влада є відповідальною за розвиток синергії між цими інструментами, і цей процес повинен інтегрувати інформаційні дії різноманітних міністерств, пов'язуючи набір інформації у фокус національної ідентичності. Тому влада як «інформаційна держава» є відповідальною за об'єднання ізольованих зв'язків між різноманітними інформаційними мережами. Недарма, навіть у побутовій свідомості, є таке твердження, що влада належить тим, хто володіє інформацією, а саме, керує її організацією, дозуванням та розподілом потоків. Отже, великий арсенал сучасних інформаційних засобів переважно використовується як для передачі суспільству певної інформації, так й для здійснення влади, для управління людьми через вплив на їх свідомість.

Умови сучасної (гібридної) війни передбачають обов'язкове ведення інформаційних війн, яким притаманна потужна руйнівна сила, яка здатна «розмивати», і, навіть перекодовувати традиційні основи устрою суспільства, системи поглядів і переконань [11]. І, це в свою чергу, відриває нове поле вивчення інформаційної довіри особистості до інформаційних повідомлень представників влади. І тут обов'язково потрібно враховувати з якого джерела воюючих сторін надходить інформація. Якщо інформація надходить з боку агресора, то засоби його інформаційного впливу будуть зосереджені на моральне і психологічне роззброєння сторони, яка захищається. Найчастіше за допомогою спеціально організованої інформації культурні джерела та національні основи піддаються збоченню, політико-історичні ідеї фальсифікуються, а моральні норми знецінюються. Засобом такого потужного впливу, людина починає уніфікувати свої думки, почуття і переживання, поступово втрачаючи власну ідентичність. С. Халл з цього приводу зазначає, що найчастіше для конструювання ідентичності використовується вихідний матеріал історії, географії, біології, колективної пам'яті чи особистісних фантазій, релігійних переконань тощо. Проте усі ці матеріали обробляються окремими особами, соціальними групами і суспільством, які реорганізують значення відповідно до соціальних тенденцій і проектів їх бачення і сприйняття часу і простору. І в цьому контексті ідентичність стає політичною категорією, оскільки вона змінюється під впливом людських сумнівів, при цьому або отримується, або втрачається [17].

«Пошкоджена» ідентичність людини сприяє виникненню так званої «масової» людини, якою легко керувати, адже вона дезорієнтована і неадекватно сприймає оточуючий світ, тому їй якось легше жити у своєму світі ілюзій (щось на зразок віртуальної реальності). Саме така «пошкоджена» ділянка соціальної системи при посиленому інформаційно-психологічному впливові може перетворитися у соціальну масу (на шталт російської маси, яка підтримує агресивну війну в Україні), що емоційно може переходити й на решту членів суспільства. Але чи на всіх людей однаково діє такий інформаційний вплив? Звичайно ж ні.

Продовжуючи далі розмірковування, виходить, що ті люди, які не підлягають інформаційному впливові мають свою відмінну організацію пізнання реальності. Так кожна людина як пізнаюча істота завжди є спостерігачем (за А. Бандурою), причому одночасно у двох площинах: перша – полягає в тому, що людина постійно спостерігає, і відповідно

інтерпретує все, що навколо неї відбувається; друга – людина є єдиним свідком власного життя, свого досвіду, почуттів та переживань, тобто людина тільки сама є відповідальною за адекватність конструювання власного життя. Якщо вдалося людину перемістити у віртуальну реальність, нав'язну інформаційним простором, поступово починає відбуватися заміна реального життя та формуватися особливі психічні стани, які є дуже зручними для політичних маніпуляцій. Таким чином, людина, яка не піддається впливам інформаційних атак під час війни, це людина із чітко визначеною ідентичністю, що актуалізує принцип людської гідності та права на рівність, участь та справедливість. Все частіше йдеться про такі її види як легітимна ідентичність (запроваджена домінуючими соціальними інстанціями з метою розширення та раціоналізації свого панування над соціальними суб'єктами), ідентичність опору (застосовується з метою протистояння принципам соціальних інституцій), ідентичність проєкту (використання будь-якого культурного матеріалу для побудови нової ідентичності, які змінить стан суспільства і трансформує усю його структуру) [18]. Названі види ідентичності є виховними проєкціями щодо тлумачення історичного минулого, вироблення смислових та моральних акцентів уявлення про облік нації та національну гордість.

Отже у нас є усі підстави висувати, що суттєвий важіль у вирішенні питання інформаційної довіри до влади в умовах війни складає педагогічна психологія, яка із позицій впливу інформаційної системи на суспільну та індивідуальну свідомість, є відповідальною за формування таких мотиваторів ідентифікації як *досягнення людиною права на ідентичність*, у якому локалізована внутрішня єдність людей, історично зумовлена суспільною культурою, мовою, етнічною самосвідомістю, національною ідентичністю тощо; а також *ставлення суб'єкта до самого себе*, що є невід'ємним компонентом життєвої ситуації та результатом її суб'єктивного впорядкування і концептуалізації на основі оцінки власних ресурсів.

7. Перспективи дослідження

Заявлена проблема відкриває широкі обрії її подальшого вивчення як у теоретичному осмисленні, так й емпіричному вивченні виховних ефектів конструювання інформаційного простору особистістю та вироблення стійкої життєвої та інформаційної культури ставлення до політичної дійсності та влади.

8. Висновки

Проведена теоретична експлікація феномену інформаційної довіри до влади як виховної проєкції в умовах війни актуалізує необхідність поглибленого вивчення вікових, статевих, гендерних, крос-культурних відмінностей сформованості інформаційної довіри до влади в умовах війни. Вектор виховного впливу інформаційного простору заактуалізовує розробка психолого-педагогічних програм формування інформаційної культури особистості.

9. Вдячність

Подяка Папському католицькому університету Парани (PUCPR) (м. Курітіба, Бразилія).

References:

- 1) Васютинський В.О. (2005). Інтеракційна психологія влади. Київ : КСУ. 492 с.
- 2) Хазратова Н.В. (2005). Психологія відносин особистості й держави : дис... д-ра психол. наук. Луцьк. 430 с.
- 3) Інформаційний вплив: теорія і практика прогнозування (2011) ; за ред. П.Д. Фролова ; Київ : Міленіум. 304 с.
- 4) Коробка Л.М. (2019). Спільнота в умовах воєнного конфлікту: психологічні стратегії адаптації. Кропивницький: Імекс_ЛТД. 286 с.

- 5) Слюсаревський М.М. (2018). Наукові уявлення про складові психіки великих груп: спроба інвентаризації. *Наукові студії із соціальної та політичної психології*. Вип. 41. 126-156.
- 6) Коширець В.В. (2010). Інформаційний простір особистості : інтерпретаційні протиріччя визначення. *Психологічні перспективи*. Вип.17. 118–125.
- 7) Пророк Н.В. Глобальний інформаційний простір: його вплив на психологічну культуру педагогів ; [електрон. ресурс] ; режим доступу : [https://lib.iitta.gov.ua/719617/1/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BA_07.19%20\(1\).pdf](https://lib.iitta.gov.ua/719617/1/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BA_07.19%20(1).pdf)
- 8) Безпека життєдіяльності (2014) ; за ред. І.Я. Коцана. Харків : Фоліо. 462 с.
- 9) Ложкін Г.В. (2003). Інформаційно-психологічна безпека особистості. *Персонал*. № 3. 78-81.
- 10) Ткачишина О. (2019). Психологічна безпека у контексті маніпулятивного впливу на свідомість особистості. *Теорія і практика сучасної психології*. №.1. Т.1. 178-182.
- 11) Хворост Х.Ю., Засєкіна Л.В. (2012). Інформаційна безпека у вимірі інформаційно-психологічної позиції особистості. *Актуальні проблеми прикладної психології : мат. III міжнар. наук.-практ. конф.* Херсон : ПП Вишемирський В.С. 196 – 200.
- 12) Norris P. (2022). Trust in Government Redux: The Role of Information Environments and Cognitive Skills. HKS Faculty Research Working Paper Series ; <https://www.hks.harvard.edu/publications/trust-government-redux-role-information-environments-and-cognitive-skills>
- 13) Почепцов Г.Г. (2000). Импиджелогия. Киев : Ваклер. 768 с.
- 14) Шишкіна Х.Ю. (2013). Емпіричне дослідження взаємозв'язку вибіркового ставлень у структурі інформаційно-психологічної позиції та особистісних властивостей студентів. *Психологічні перспективи*. Вип. 22. 263–270.
- 15) Visocki V. (2022). Psicologia da informacao e comunicacao: as matrizes digitais da existencia. Curitiba : Juruá. 256 p.
- 16) Daniluk P. (2019). Wojna informacyjna - złożona przeszłość i niepewna przyszłość. *Rocznik Bezpieczeństwa Międzynarodowego*, 13(2), 149-168. <https://doi.org/10.34862/rbm.2019.2.9>
- 17) Hall S. (2015). A identidade cultural na pós-modernidade. Rio de Janeiro: Lamparina, 102 p.
- 18) Morin Ed. (2011). Introdução ao pensamento complexo; tradução Eliane Lisboa. Porto Alegre: Sulina. 120 p.

Informational trust in the authorities as an educational projection in wartime conditions

Zhanna Virna

Department of Pedagogical and Age Psychology, Lesya Ukrainka Volyn National University

Abstract: The theoretical explanation of the phenomenon of informational trust in the authorities in the perspective of war conditions reveals the basic aspects of informational and psychological security of an individual. Information trust in the authorities as a personal attitude to information actions and operations accumulates the general psychological state of information appropriation and its use as a priority image of reality. Thanks to the method of psychological reconstruction, the analysis of the functioning of the information system was carried out, the factors and means of forming the information space of the individual were outlined, and the information power in society was described, which is responsible for receiving, selecting, interpreting, producing and distributing information. The relationship between information trust and the problem of personal information security is revealed. The nature of the influences that disrupt the information space of the individual is described, as well as the informational and psychological risk factors that are inherent to the individual are separately indicated. The role of the attitude of responsibility for one's own life formed in a person is determined, which contributes to constructive interaction with society, which is a

condition for its integration into society. The context of informational trust in the authorities in conditions of war refers to the consideration of the specifics of conducting informational wars; the logic of influence on collective and individual consciousness as a means of forming a "mass" person, devoid of responsibility and own convictions. The educational specificity of the informational influence on the representation and interpretation of the semantic and moral accents of historical pride and national identity has been determined. Emphasis is placed on the thesis regarding the ability of a person to construct his individual reality by means of meaningful observation and reflective interpretation of the truthfulness of his own feelings, impressions and experiences.

Key words: informational trust, informational space, informational war, informational and psychological security, informational and psychological risk, educational influence, power.
